

te optimistische voorstellingen moet maken ten aanzien van een werkelijk medeleven met de ramp welke over Nederland is gekomen.¹

Levelt zelf meende dat die grote massa der Indonesische bevolking jegens het Huis van Oranje positief stond: 'Gezien de eerbied voor het vorstengezag dat de Indonesiër van nature aangeboren is, acht ik het', schreef hij,

'zeer aannemelijk dat de inheemse bevolking ook met gevoelens van oprecht medeleven en trouw bezield is tegenover onze geëerbiedigde koningin en haar Huis. Ik meen echter dat men zich geen overdreven voorstelling moet maken van de gevoelens van lotsverbondenheid met Nederland en van een spontane afhankelijkheid van de inheemse bevolking aan het Nederlandse gezag in deze gewesten. Zij ondergaat dat gezag m.i. veeleer passief en gewillig dan dat zij de koninkrijk-gedachte actief beleeft en voor het behoud van de band met Nederland tot offers bereid is. Uiteraard ziet de bevolking ook in dit opzicht op naar haar hoofden en wordt haar stemming sterk beïnvloed door de houding welke deze hoofden aannemen'² -

die hoofden waren dus volgens Levelt evenmin bereid, voor het behoud van de band met Nederland offers te brengen.

★

Bij een deel van de politieke voormannen der nationalistische beweging is het tot duidelijke, meer 'positieve' reacties gekomen op de Duitse aanval op Nederland. In Batavia gaven de hoofdbesturen van een groot aantal inheemse organisaties, politieke zowel als Islamietische, op 15 mei (na het bericht van Winkelmans capitulatie) manifesten uit waarin zij hun leden opwekten, zich nu achter het gouvernement te scharen, de onder de staat van beleg afgekondigde bepalingen (alle openbare bijeenkomsten van staatkundige aard waren verboden) stipt na te komen en steun te verlenen aan de overheid, bijvoorbeeld door toe te treden tot burgerhulpdiensten als de luchtbescherming. Op diezelfde 15de mei plaatste de

¹ De geciteerde stukken waren opgenomen in de z.g. mailrapporten aan het departement van koloniën te Londen; of zij minister Welter onder ogen zijn gekomen, weten wij niet, maar is dat wèl het geval geweest, dan hebben zij op hem in elk geval geen enkele indruk gemaakt. Zijn departement heeft de stukken niet ter kennis gebracht van de koningin. ² A.v., p. 574-75.